

Ujsoly sú gmina, ktorá leží v Žiwieckých Beskydách, v Sliezskom vojvodstve, z južnej strany hraničí so Slovenskom. Rozloha gminy predstavuje skoro 11 tisíc hektárov, pričom väčšinu plochy tvoria lesy. Gmina Ujsoly sa skladá zo 4 richtárstiev: Glinka, Soblówka, Ujsoly a Zlatna s takmer 5 tisíc obyvateľmi. Na území gminy sa nachádza 21 horských vrchov s nadmorskou výškou viac ako 1000 m n.m., z ktorých najvyšší je Lipowska hora – 1324 m n.m. Lahko prístupné hory, malebná scenéria, početné horské potoky, prírodné bohatstvo robia Ujsoly atraktívnym miestom pre turistov.

Pešie trasy - 80 km značených peších trás prebiehajúcich po najmalebnějších horských štítoch.

Cyklistické trasy - dĺžka cyklotrás v oblasti obce Ujsoly je 68 km

Trasy Nordic Walking - dĺžka týchto tratí je 40 km

Sklenená cesta - 8 km

Pastierska chodník - 7 km

Ujsoly to gmina położona w Beskidzie Żywieckim, w województwie śląskim, od strony południowej graniczy ze Słowacją. Obszar gminy wynosi prawie 11 tysięcy ha, przy czym znaczną część powierzchni zajmują lasy. Gmina Ujsoly składa się z 4 sołectw: Glinka, Soblówka, Ujsoly i Zlatna zamieszkiwanych przez prawie 5 tysięcy osób. Na obszarze gminy znajduje się 21 szczytów górskich o wysokości ponad 1000 m n.p.m z których najwyższy - to góra Lipowska – 1324 m n.p.m. Łatwo dostępne góry, malownicze krajobrazy, liczne górskie potoki, bogactwo przyrody sprawiają, że Ujsoly to miejsce atrakcyjne dla turystów.

Szlaki piesze- 80 km znakowanych tras pieszych przebiegających po najbardziej malowniczych szczytach górskich.

Szlaki rowerowe- długość szlaków rowerowych na terenie Gminy Ujsoly wynosi 68 km

Szlaki Nordic Walking- długość tych szlaków to 40 km

Szklany Szlak - długość 8km

Pasterski szlak - długość 7 km

Ujsoly is a commune located in the Żywiec Beskid region in the Silesian Province. It borders on Slovakia from the south. It has an area of almost 11,000 ha, most of which is covered by forests. The Ujsoly commune comprises 4 village councils: Glinka, Soblówka, Ujsoly, and Zlatna. Their total population is almost 5,000.

The commune boasts 21 mountains exceeding 1,000 m above sea level. The highest one is the Lipowska mountain – 1,324 m above sea level. Easily accessible mountains, picturesque landscapes, numerous mountain streams and rich natural resources make Ujsoly an attraction for tourists.

Walking trails - 80 km of marked walking routes on the most picturesque mountains.

Bike trails - the length of bike trails at the territory of Gmina Ujsoly equals to 68 km.

Nordic Walking trails - the length of these trails is 40 km.

Glass route- 8km

Pastoral route – 7 km

HISTORIA

History/ História

Początki osadnictwa sięgają XV wieku. Pierwszymi osadnikami byli pasterze napływający z terenu Karpat Wschodnich, którzy wykorzystywali dobre warunki do wypasu bydła. Z biegiem lat wolności górali ograniczano, wobec czego swój sprzeciw wyrażali w zbójnictwie. Do dziś w świadomości mieszkańców przetrwały legendy o zbójnikach i ukrytych przez nich skarbach w jaskiniach znajdujących się na górze Muńcuł. Na początku XIX wieku powstały tu pierwsze zakłady przemysłowe: tartak napędzany energią wodną oraz huta szkła, której pozostałości można zobaczyć dziś w Złatnej. Przez tereny obecnej gminy przechodził historyczny szlak handlowy prowadzący na słowacką Orawę i dalej do Wiednia. Przodkowie pozostawili po sobie bogate dziedzictwo kulturowe: zwyczaje, stroje, gwarę starannie pielęgnowane dziś przez współczesnych mieszkańców. Dla zachowania w pamięci ich pracowitości oraz trudu, utworzono w Glince Izbę regionalną „Gronicek”, w której zgromadzono i udostępniono do zwiedzania używane dawniej sprzęty gospodarstwa domowego, narzędzia rolnicze oraz rękodzieło ludowe.

Szczególne miejsce w sercach mieszkańców zajmuje zwyczaj palenia "wawrzyńcowych hud" czyli wysokich na kilkanaście metrów ognisk w noc św. Wawrzyńca. Zwyczaj ten sięga wieku XVII i przetrwał do dziś jedynie w Ujszałach. Co roku w sierpniu odbywa się impreza "Wawrzyńcowe Hudy" nawiązująca do wydarzeń sprzed wieków, będąca wielkim świętem miłośników gór i folkloru.

The beginning of colonization reaches over XV century. First settlers were shepherd came from the east Carpathian region, who exploits good qualities to pasture the cattle. During many years the freedom of highlanders had been restrict. They had been fighting for their freedom as the highland robbers. Until this day, we can hear many legends about the highlander robbers and their hidden treasures in the cave in Muńcuł. At the beginning of XIX century first industrial factors like lumber-mill powered by water and glass foundry in Zlatna. Through the terrain of this region leded the historical trade track to Slovakian's Orava and than to Vienna. The ancestors left a rich cultural legacy: customs, dresses, and local dialect, which are

carefully cultivated by contemporary inhabitants. To preserve their diligence and hardship in memory, the "Gronicek" regional chamber was established in Glinka, where a collection of old household tools, agricultural tools and folk handicraft was assembled and made available to visitors.

The custom of bulding cmpfires over 10 m high on the night of St. Lawrence, called "Wawrzyńcowe Hudy", is particulary popular among the inhabitants. The custom dates back to the 17 th century and is now practiced only in Ujsoly. The "Wawrzyńcowe Hudy" festivity, organized every year in August, is a reference to events from centuries ago and a great feast for mountain and folk enthusiasts.

Počiatky osídlenia siahajú až do pätnásteho storočia. Prví osadníci boli pastieri, ktorí prúdili z oblasti Východných Karpát a využívali dobré podmienky na pasenie dobytku. V priebehu rokov bola sloboda horalov obmedzovaná, preto vyjadrovali svoj nesúhlas zbojníctvom. Do dnešného dňa v mysliach obyvateľov pretrvali legendy o zbojníkoch a pokladoch, ktoré ukryli v jaskyniach nachádzajúcich sa na hore Muńcuł. Na začiatku devätnásteho storočia tu vznikli prvé priemyselné podniky: píla poháňaná vodnou energiou a skláraň, ktorej zvyšky možno vidieť dnes v Zlatnej. Cez oblasti súčasnej obce prechádzala historická obchodná cesta vedúca na slovenskú Oravu a ďalej do Viedne. Predkovia zanechali po sebe bohaté kultúrne dedičstvo: zvyky, stroje, nárečie - dnes starostlivo zachovávané dnešnými obyvateľmi. Kvôli zachovaniu ich pracovitosti a námahy v pamäti bolo v Glinke zriadené regionálne múzeum „Gronicek“, v ktorom bolo zhromaždené a sprístupnené pôvodné zariadenie hospodárstva, roľnícke náradie a ľudové umenie.

Osobné miesto v srdciach obyvateľov má zvyk pálenia "wawrzyńcowych hud", čiže niekoľko metrov vysokých vatier počas svätovavrineckej noci. Tento zvyk siaha do XVII storočia a dodnes pretrval iba v Ujsolach. Každoročne v auguste sa koná podujatie "Wawrzyńcowe Hudy" nadväzujúce na udalosti spred storočí, ktoré je veľkým sviatkom milovníkov hôr a folklóru.

OSADA PASTERSKA W SOBLÓWCE

The Pastoral Settlement in Soblówka
Osada pasterska

to obiekt otwarty dla wszystkich zwiedzających. Można tu zobaczyć sprzęty i narzędzia służące pasterzom do wypasu owiec oraz wyrabiania serów. Organizowane są tu imprezy folklorystyczne: Zwyk Bacowski oraz Redyk Jesienny, których celem jest pielęgnacja i promocja tradycji pasterskich na terenie Gminy Ujsoły. Publiczność na własne oczy może zobaczyć niezwykle widowisko mieszania owiec, okadzenie kosora przez bacę, dojenie owiec w strongach, kłaganie mleka, wyrób sera a przede wszystkim posmakować owczarskich specjałów.

Na terenie Osady znajdują się:

- drewniana scena
- szałas pasterski bacy - we wnętrzu którego

można obejrzeć ekspozycję oryginalnych sprzętów pasterskich. Szalasy możliwe jest do zwiedzania tylko po wcześniejszym uzgodnieniu z Opiekunem obiektu.

- dwa szalasy pasterskie otwarte,
- zagroda dla owiec (kosor),
- wędzarnia,
- palenisko.

je objekt otvorený pre všetkých návštevníkov. Tu nájdete zariadenia a nástroje, ktoré používajú pastýri oviec a výrobcovia syra. Sú tu ľudové slávnosti: Zwyk Bacowski a Redyk Jesienny, ktorých cieľom je starostlivosť a podpora pastoračných tradícií v komunite Ujsoły. Publikum môže s vlastnými očami vidieť mimoriadnu predstavu miešania oviec, zabalenie zobáka bičom, dojenie oviec v silách, mliečnej nádobe, produkcii syrov a predovšetkým ochutnať ovce špeciality.

Osady zahŕňajú:

- drevená scéna
- chata oviec v interiéri sa nachádza expozícia pôvodného pastoračného zariadenia.
- dve otvorené pastoračne prístrešky,
- ovčia farma (kosor)
- udiareň
- ohnisko

It is a facility open to all the visitors. Here you can see the shepherds' devices and tools used for grazing the sheep and cheese making. It is a venue for the folk festivals such as Zwyk Bacowski and Redyk Jesienny, whose aim is to maintain and promote the pastoral traditions in the Ujsoły Commune. The audience with their own eyes can see the spectacular performance of mixing the sheep, incensing the sheepcote by the chief shepherd, milking the sheep in the special parts of the homestead, renneting of milk, cheese production and above all, the

visitors can taste the sheep's specialties.

The settlement includes:

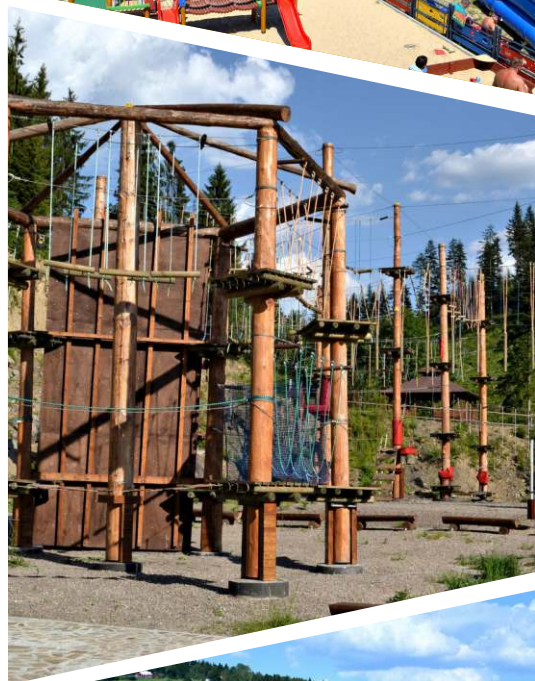
- the wooden stage
- the chief shepherd's chalet where one can see the exhibition of the original pastoral devices. The chalet is only available to visit by the prior arrangement with its owner.
- two open pastoral huts
- the sheepcote
- the smokehouse
- the hearth

GEO-PARK GLINKA

Wielbiciele ekstremalnych doznań, ale również familijnego wypoczynku skierowanego i do małych i do dużych zaprasza Geopark w dawnym Kamieniu w Glince. Jedną z największych atrakcji jest tu zjazd liną tzw. „tyrolką” rozpiętą na długości 220 metrów nad 30 – metrową przepaścią. Ale to nie wszystko.

Dla odwiedzających dostępne są kolejne atrakcje: dwie duże ściany wspinaczkowe, parki linowe: jeden dla dorosłych drugi dla dzieci, plac zabaw, boisko do gry w boules, ponad 100 – metrowy basen dla dorosłych oraz mniejszy dla dzieci, obok nich plaże: trawiasta i kamienista. Ponadto wiaty piknikowe z urządzeniami do grillowania, ścieżki zdrowia wraz z przyrządami do ćwiczeń oraz punkt dydaktyczny dający możliwość zapoznania się z budową geologiczną terenu. W budynku obok będzie można m.in. wypożyczyć sprzęt do rekreacji oraz skorzystać z sali wyposażonej w sprzęt multimedialny.

Pre tých, ktorí hľadajú viac adrenalínové aktivity, ale aj pre tých, ktorí chcú stráviť voľný čas v kruhu svojej rodiny, pre tých malých aj veľkých, pozývame do Geoparku v bývalom kameňolome v Glinke. Medzi najväčšie atrakcie parku patrí zjazd po lane, tzv. „tyrolka“ s rozpätím 220 m nad 30 m hlbokou priepaťou. Sú k dispozícii pre návštevníkov nových atrakcií: dve veľké lezecké steny, lanové parky: jeden pre dospelých a druhý pre deti, detské ihrisko, ihrisko pre hru boules, viac ako 100 metrový bazén pre dospelých a menší bazén pre deti, a vedľa nich pláže: trávnatá a kamenná. Okrem toho piknikové prístrešky s vybavením na grilovanie, chodníčky zdravia so zariadeniami na cvičenie, ako aj náučné miesto na poznávanie geologickej skladby terénu. V blízkej budove bude možné medzi inými vypožičať si rekreačné zariadenia, ako aj využiť multimediálnu miestnosť.

Fans of extreme sensations as well as family leisure dedicated for the young and adults are invited by the Geopark in the former quarry in Glinka. One of the biggest attractions is riding the rope so called “zip-line” over the precipice of almost 220m long and 30m deep. But these are not all attractions. Additional attractions are available to visitors: two big climbing walls, high line parks: one for adults and the second one for children, a playground, a pitch for playing boules, as well as a 100-metres swimming-pool for adults and a smaller one for children with beaches located next to them: grassy and stony. Moreover, picnic shelters with devices for grilling, fitness trails together with devices to exercise and the educational point that enables to get acquainted with the geological structure of the area.

It will be possible to rent, among others, recreational devices and use the room equipped with multi-media devices.

UJSOLSKI PARK TURYSTYKI AKTYWNEJ I REKREACJI

Pogranicze polsko-słowackie to doskonałe miejsce do aktywnego wypoczynku dla wszystkich. Dla miłośników sportów drużynowych oraz aktywnego rodzinnego wypoczynku przygotowano kompleks sportowo - rekreacyjny składający się z boiska piłkarskiego typu orlik o nawierzchni syntetycznej, boiska wielofunkcyjnego pokrytego poliuretanem przeznaczonego do gry w koszykówkę, siatkówkę lub tenisa, boiska do siatkówki plażowej, placu zabaw dla dzieci, siłowni zewnętrznej oraz okalającej cały ten teren 400 - metrowej bieżni. Budynek szatniowo-socjalny wyposażony jest m.in. w osobne pomieszczenia szatniowe dla kobiet i mężczyzn wraz z osobnymi natryskami (14 sztuk).

Polish-Slovak borderland is a perfect place for active leisure for everybody. The sport and recreational complex was prepared for fans of team sports and active family leisure. It consists of a football pitch of orlik type with a synthetic surface, a multifunctional pitch covered with polyurethane that is dedicated to playing basketball, volleyball or tennis, a beach volleyball court, a playground for children, an external body building gym as well as a running track of 400 meters that encircles the whole sport area. The social and dressing-room building is equipped with, among others, separate dressing-rooms for women and men with separate showers (14 pieces).

Poľsko-slovenské pohraničie je ideálne miesto na aktívne trávenie voľného času pre všetky vekové kategórie. Milovníci skupinových športov a aktívneho rodinného odpočinku majú k dispozícii moderný športovo-rekreačný komplex, v ktorom sa nachádzajú: futbalové ihrisko typu Orlik so syntetickým povrchom, multifunkčné ihrisko polyuretánovým povrchom vhodné pre basketbal, volejbal alebo tenis, plážové ihrisko napríklad na plážový volejbal, detské ihrisko, posilňovňa v exteriéri, ako aj 400 metrová bežecká dráha obkolesujúca celý športový areál. V šatňovo-sociálnej budove sa medzi inými nachádzajú osobitné šatne pre ženy a pre mužov vrátane osobitných spŕch (spolu 14 kusov).

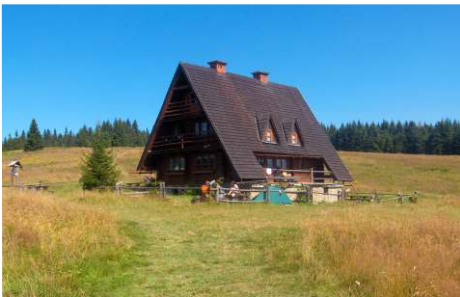

Tourist routes
Turistický chodník

SZLAKI TURYSTYCZNE

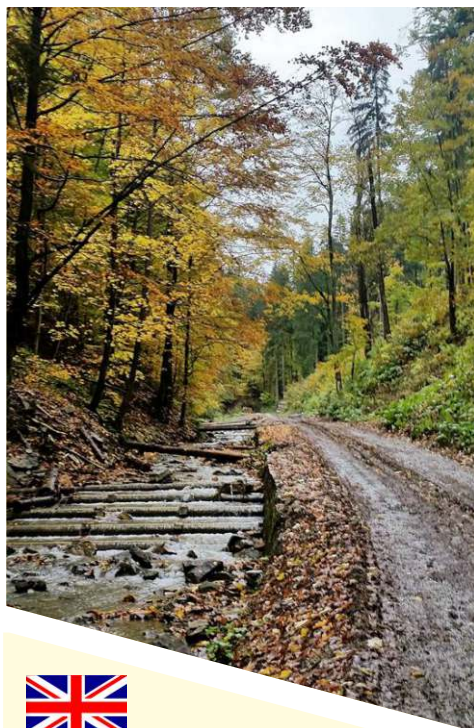
Pogranicze polsko - słowackie terenu Gminy Ujszoły i Obec Zakamenne to góry niezwykle malownicze, czyste potoki, dobrze rozwinięta sieć schronisk i bacówek, liczne szlaki turystyczne, prowadzące przez najpiękniejsze zakątki, gdzie dzika przyroda jest na wyciągnięcie ręki.

Na terenie gminy Ujszoły znajduje się ponad 100 km szlaków turystycznych przebiegających po najbardziej malowniczych szczytach górskich a nie raz prowadzą przez tereny pozostałości po pradawnej puszczy karpackiej. Łatwo dostępne góry, malownicze potoki, bogactwo przyrody sprawiają, że turyści chętnie wędrują po okolicznych górskich szczytach. Po za tym jest to miejsce gdzie można jeździć rowerowo, konno lub wypożyczyć kijki w lokalnej informacji turystycznej i udać się w wędrowkę po nowo wytyczonych szlakach Nordic Walking o długości 46 km. Zimą szlaki turystyczne zmieniają się w świetne miejsce do uprawiania narciarstwa biegowego i zjazdowego. Wytyczony został również pierwszy w Polsce szlak skiturowy o długości 15 km dla osób niewidomych i słabowidzących.

Pohraničí Polish - slovenský území obce a Ujsoły Obec Zakamenné je veľmi malebné hory, čisté potoky, dobre rozvinutá sieť prístreškov a chatrčí, početné turistické chodníky vedúce cez najkrajšie miesta, kde voľne žijúcich živočíchov je na dosah ruky. V obci Ujsoły sa nachádza viac ako 100 km turistických chodníkov beží pozdĺž najmalebnjších horských vrcholov a ani raz prejsť z dôvodu pozostatky antického karpatského lesa. Ľahko prístupné hory, malebné potoky, bohatstvo prírody robia turistov ochotných brodiť okolité horské vrcholy. Za to, že je to miesto, kde sa môžete prejsť na bicykli, na koni alebo prenájmu stípov v miestnej turistické informácie a ísť na výlet cez novo stanovených Nordic Walking chodníky s dĺžkou 46 km. V zime sa turistické chodníky stávajú skvelým miestom pre bežecké lyžovanie a zjazdové lyžovanie. Prvá v Poľsku svetlíková dráha, dlhá 15 km, bola navrhnutá pre nevidiacich a zrakovo postihnutých.

The Polish-Slovak borderlands of the Ujsoły and Zakamenne Communes are extremely picturesque, clean streams, a well-developed network of huts and huts, numerous hiking trails leading through the most beautiful corners where wildlife is at hand. There are more than 100 km of hiking trails in the Ujsoły municipality, which run through the most picturesque mountain peaks, and not through the remains of the ancient Carpathian forest. Easily accessible mountains, picturesque streams, a wealth of nature make the tourists willing to wander the surrounding mountain peaks. After all, it is a place where you can go cycling, horseback riding or rent poles in the local tourist information and go hiking on the newly marked 46 km Nordic Walking. In winter, hiking trails turn into a great place for cross-country skiing and downhill skiing. The first in Poland skylight track, 15 km long, was designed for the blind and visually impaired.

This about 7-kilometre trail starts from the Pastoral Settlement in Soblówka, passes through the picturesque mountain path and finishes at the borderline with the Zákamenné Commune. There, on the mountain Oszus, it joins with the 14-kilometre Slovakian trail which leads through Delená voda - Krížne cesty - Kaňovky - Vlkov vrch- Maršálkov grúň to Kalvária.

The trail is popular both in summer and winter. Every year on the last Saturday of August the common Polish-Slovakian Church Service is celebrated on the top of the mountain Oszus.

7 km Trasa začína pastorálnou dedinkou v Soblówke a vedie po malebnej horskej ceste k hranici s Zakamenskou komunou, kde sa pripojí k Oszusu s 14 km trasou na slovenskej strane vedúcou cez Delená voda - Krížne cesty - Kaňovky - Vlkov vrch - Maršálkov grúň do Kalvárie.

Táto trasa je obľúbená v lete aj v zime. Každoročne sa v poslednej soboty v auguste oslavuje spoločná poľsko-slovenská omša na vrchole Mt

SZLAK PASTERSKI

The Pastoral Trail
Pastierski chodnik

ok. 7 km trasa zaczyna się od Osady Pasterskiej w Soblówce i wiedzie, malowniczą górską ścieżką, do granicy z Gminą Zakamenne, gdzie łączy się na górze Oszus z 14 km trasą po stronie słowackiej, prowadzącej przez - Delená voda - Krížne cesty - Kaňovky - Vlkov vrch- Maršálkov grúň do Kalvárii.

Trasa ta jest popularna zarówno latem jak i zimą.

Co roku w ostatnią sobotę sierpnia na szczycie góry Oszus odprawiana jest wspólna polsko - słowacka Msza Święta.

SZLAK PAPIESKI

The Pope Trail
Pápežská cesta

Szlak Papieski w Gminie Ujsyły zaczyna się w centrum Ujsół obok Kościoła pod wezwaniem św. Józefa Robotnika i biegnie przez przysiółki: Głębokie, Złatną, Złatną hutę i Szeroki Kamieniec na szczyt Lipowskiej. Dalej przez Boraczą i Hałę Kręcichwosty, skąd wiodąc ponownie przez Ujsyły zmierza przez Jaworskie, Muńcuł i Kotarz na górę Rycerzową. Stamtąd przez Hutyrową, Morgi i Soblówkę prowadzi do centrum Ujsół. Łączna długość Szlaku Papieskiego to około 50 km.

Na najbardziej malowniczym odcinku Szlaku Papieskiego wiodącym ze Złatnej Huty na szczyt Lipowskiej wytyczono Drogę Światła. Składa się na nią czternaście stacji opartych na tekstach Ewangelii i Dziejów

Apostolskich, opowiadających o kolejnych spotkaniach zmartwychwstałego Jezusa z bliskimi mu ludźmi. Każda z wymienionych stacji ma formę skalnego głazu, na którym widnieją: wizerunek Ojca Świętego, nazwa stacji i jej motyw przewodni.

Na szlaku papieskim powstała Droga Różańca Świętego wiodąca od Kościoła w Soblówce do polany na Rycerzowej.

The Pope Trail in the Ujsoly Commune begins in the centre of Ujsoly, next to St. Joseph the Worker Church and runs through the hamlets: Głębokie, Złatna, Złatna huta, Szeroki Kamieniec till the top of the Lipowska mountain. Then, it goes through the Boracza and Kręcichwosty tundra areas, comes back to Ujsoly and leads towards the Jaworskie hamlet, the Muńcuł and Kotarz mountains till the Rycerzowa mountain. From the Hutyrowa hamlet, Morgi and Soblówka, it goes to the centre of Ujsoly. Its total length is about 50 kilometres.

The Road of Light has been charted on the most scenic part of the Pope Trail from the Złatna Huta hamlet to the top of the Lipowska mountain. This road consists of fourteen stations based on the texts from the Gospel and Acts of the Apostles which tell about the meetings of the resurrected Jesus with people dearest to him. Each station is in the form of the rock boulder with its name, main theme and the image of the Holy Father.

On the Pope Trail the Road of the Holy Rosary has been created ranging from the church in Soblówka to the glade on the Rycerzowa tundra area.

Pápežská cesta - sa v obci Ujsoly začína pri kostole sv. Jozefa robotníka a prechádza cez osady : Głębokie, Złatną, Złatną hutę a Szeroki Kamieniec na vrch Lipowskiej. Ďalej prechádza cez Boraczę a Hoľu Kręcichwosty, odtiaľ prechádza na Jaworskie, Muńcuł a Kotarz na vrchu Rycerzowa. Ďalej cez Hutyrowa, Morgi a Soblowku nás zavedie do centra Ujsol. Celková dĺžka pápežskej cesty je 50 km.

Za najkrajšie miesto pápežskej cesty vedúcej od Zlatnej Huty k vrchu Lipowskiej môžeme označiť Cestu svetla. Skladá sa zo štrnástich zastavení zložených z textov evanjelií a skutkov apoštolov o stretnutí vzkrieseného Ježiša s jeho blízkymi. Každé z týchto zastavení má formu skalného balvanu, na ktorom je obraz Svätého Otca, názov zastavenia a jeho téma.

Na pápežskej ceste je cesta Svätého ruženca, vedúca z kostola v Soblówke až na poľanu na Rycerzowej.

SZLAKI KONNE

The horse riding trails | Koňské chodníky

Nowadays, when people are searching for stronger emotions and ideas of spending their leisure time, horseback riding on the mountain paths turns out to be a success. Therefore, in the Ujsoly Commune there are the horse riding trails crossing the most beautiful regions of the Beskid Żywiecki mountains. The Beskid Horse Trail of the Thousanders is about 120 kilometres long and encompasses the whole Beskid Żywiecki area. One can travel this 120 kilometres within five days because it has been led in the way that en route one can sleep in the mountain shelters (such as Przysłop, Wielka Racza, Rysianka, Lipowska, Przegibek) or on the holiday farms. The trail has been marked by two colours – green and orange.

W czasach obecnych, gdy poszukuje się coraz mocniejszych wrażeń i pomysłów na spędzenie wolnego czasu, przemierzanie górskich tras na końskim grzbiecie jest "strzałem w dziesiątkę". Dlatego na terenie gminy znajdują się szlaki konne, przecinające najpiękniejsze rejony Beskidu Żywieckiego. Beskidzki Szlak Konny Tysięczników liczy około 120 kilometrów i obejmuje cały Beskid Żywicki. Można go pokonać w ciągu pięciu dni, bo został tak poprowadzony, że po drodze można skorzystać z noclegu w schroniskach (m.in. Przysłop, Wielka Racza, Rysianka, Lipowska, Przegibek) lub gospodarstwach turystycznych. Szlak został oznaczony kolorem zielonym i pomarańczowym.

V obci Ujsoly nachádzajú koňské chodníky, ktoré prechádzajú najkrajšími oblasťami Beskid Žywiecki. Beskydská horská trasa je dlhá asi 120 kilometrov a pokrýva celý Beskyd Žywicki. Môžete to poraziť za päť dní, pretože to bolo spôsobené tým, že môžete využívať ubytovanie v ubytovniach (Przysop, Wielka Racz, Rysianka, Lipowska, Przegibek) alebo turistické farmy. Trasa bola označená zelenou a oranžovou farbou.

SZKLANY SZLAK

Glass route | Sklenená cesta

„Szklany szlak” obejmuje materialne pozostałości dawnego majątku Wielopolskich i Habsburgów zlokalizowane na terenie gminy Ujsoły i nawiązuje do działającej na terenie Złatnej leśnej huty szkła.

1. Leśniczówka zwana Starym Dworem lub zarządówką. Powstała według projektu Karola Pietchki z roku 1853. Ten modrzewiowy budynek zbudowany jest wg wzorców szwajcarskich. Architektura charakteryzuje się bogatym zdobnictwem drewnianym. Budynek zbudowany jest z bali drewnianych o konstrukcji wieńcowej ułożonej na wysokiej podmurówce z kamienia. Służył jako mieszkanie zarządcom majątku Habsburgów. Zespół 200-letnich lip obok Starego Dworu w Złatnej-pomnik przyrody.

2. Gajówka położona na przeciw Leśniczówki, wybudowana około roku 1890, służyła jako mieszkanie i pomieszczenie służbowe gajowych pracujących w habsburskich lasach.

3. Kaplica w Złatnej - zaprojektowana przez Włodzimierza Chwiruta zarządcę lasów Habsburgów. Budowę rozpoczęto w roku 1930, kaplica zbudowana jest w stylu góralskim, z drewna świerkowego pozyskanego z miejscowych lasów.

4. Źródło Matki Boskiej. Źródło siarkowe położone jest w dolinie tzw. Śmierdzącego Potoku.

5. Huta szkła . Pozostałości po działającej w latach 1815-1875 leśnej hucie szkła. W hucie produkowano szkło okienne, naczynia szklane kolorowe, a także różnej wielkości flaszki, karafki, kielichy, kieliszki, różnego rodzaju i kształtu wisiorki i paciorki. W

manufakturze powstawały też grube tafle szklane, figurki, świeczniki - lichtarze i świeczniki - pająki. Do dziś zachowały się pozostałości pieca hutniczego, zarys fundamentów zabudowań huty oraz krzyż/Świątek.

6. Świątek, Krzyż Boża Męka z roku 1833. Na kamiennej podmurówce znajduje się czworosieczny kamienny postument z cokołem i gzymsem, na którym posadowiono betonowy krzyż z żeliwnym odlewem Ukrzyżowanego Chrystusa.

1. Forester's lodge was built in 1876 designed by Karol Pietschka . The house was built in swiss style. It was a flat for Habsburg 's manors administrators .

2. In the opposite side there is the next forester's lodge which was built in 1891. It was a flat for forest workers. Close to this building there is an old crucifix. Currently, a forester's lodge is located there. A complex of 200-year- old limes next to the building - a natural monument

3. Chapel in Zlatna . Chapel was designed by Włodzimierz Chwirut . The wooden chapel was built in 1930, in highlander,s style.

4. Our Lady Spring – is located in the Śmierdzący Potok valley. The oldest information about sulphur

spring located on this region come from 1891.

Water in spring is crystal clear and smells of sulphur.

5. Glasswork. Remains of the glass factory functioned between 1815 and 1875, what was preserved until now are fragments of the furnace. Glaswork offered different products : glass window, cups, candlesticks, chandeliers. These products were sold on the markets in whole Galicia. The plant has been founded by the count Adam Wielkopolski.

6. The crucifix from 1833 was founded by glass workers There is a german note "as a souvenir"; JOSEPH GOTTLICHER/GEORG FRENZEL/FELIKS GOTTLICHER/ANNO 1833

1. Lešniczówka – Lesnícka chata - nazýva sa aj Starým Dvorom. Bol postavený v roku 1853 z dreva červeného smreka. Autorom projektu bol Karol Pietchki, ktorý sa inšpiroval švajčiarskou architektúrou, prevládala bohatá drevená výzdoba s vysokým kamenným základom. Chata slúžila ako príbytok pre správcov majetku Habsburgovcov. Skupina dvestoročných líp vedľa Starého Dvoru v Zlatnej – prírodná pamiatka.

2. Gajówka – Hájenska - bola postavená v roku 1890 a nachádza sa oproti Lesnicowke. Slúžila ako služobný byt pre lesníkov, ktorí pracovali v habsburských lesoch.

3. Kaplnka v Zlatnej – projektantom bol Vladimír Chwiruta lesný hospodár Habsburgovcov. Kaplnka bola postavená v roku 1930 v goralskom štýle zo smrekového dreva vytáženého v miestnych lesoch.

4. Prameň Matky Božej – Sírny prameň (vajcovka) sa nachádza v údolí tzv. Smrdiaceho potoka.

5. Sklárne – lesné sklárne prevádzkovali svoju činnosť v rokoch 1815 – 1875. V sklárňach sa vyrábali okenné sklá, farebné sklenené nádoby, banky rôznych veľkostí, karafy, poháre, poháriky sklenené perly a perličky rôzneho tvaru a veľkostí. Sklárne produkovali aj hrubé sklenené tabule, figúrky, svietniky a tiež viacramenné sklenené svietniky. Do dnešného dňa sa zachovali len pozostatky taviacej pece, základy sklárskej budovy a kríž.

6. Kríž Božieho umučenia bol postavený v roku 1833. Základným kameňom je štvorboký kamenný podstavec s rímsou na ktorej sa nachádza betónový ukrižovaný Kristus.

WARTO ZOBACZYĆ

Worth seeing | Stojí za videnie

1. Kościół Parafialny w Ujsołach wybudowany w roku 1925.

2. „Organistówka” w Ujsołach pochodząca z końca XIX wieku, dawniej dom mieszkalny organisty i wikarego, dziś odrestaurowany pełni funkcje publiczne.

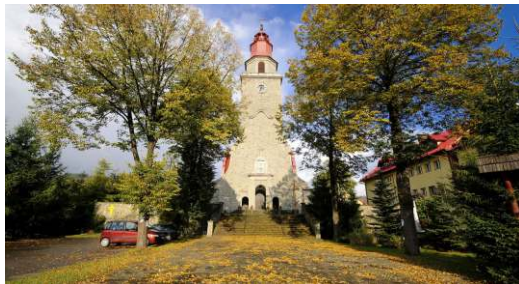
3. Wodospad w Złatnej Hucie oraz kaskady na potoku Bystra.

4. Izba regionalna „Groniczek” w Glince-zgromadzono w niej eksponaty sztuki ludowej, sprzęty gospodarstwa domowego oraz stare narzędzia rolnicze.

5. Bacówka w Soblówce- Królowej, gdzie, można zobaczyć wypas owiec oraz wyrób serów owczych.

6. Cmentarz w Ujsołach poświęcony w roku 1913.

7. Kapliczka „u Koconiów” w Ujsołach wybudowana w 1833 roku.

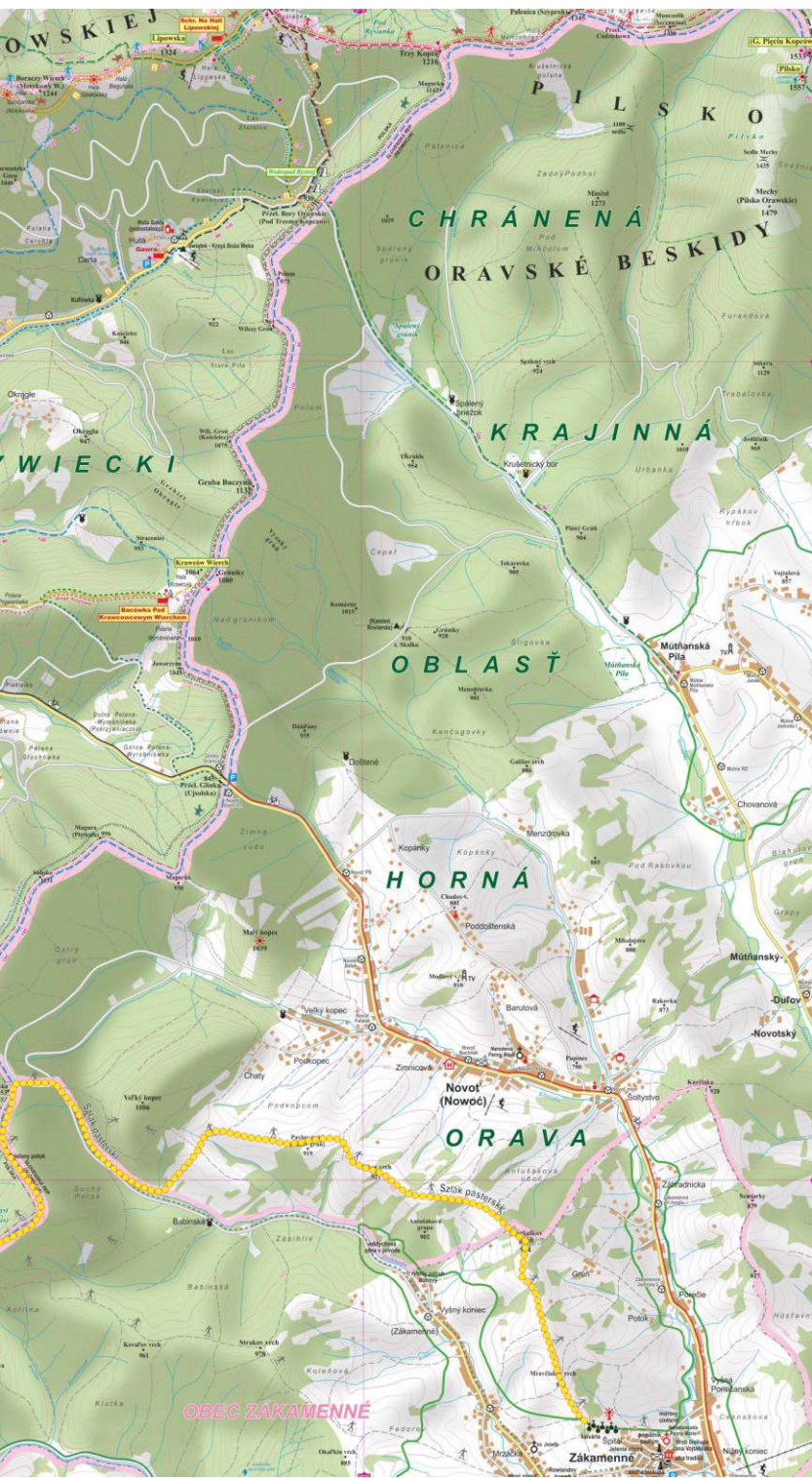

1. Farský kostol v Ujsolach bol postavený v roku 1925.
2. „Organistóvka“ v Ujsolach pochádzajúca z konca devätnásteho storočia, pôvodne obytný dom organistu a vikára, dnes je už obnovený a plní verejné funkcie.
3. Vodopád v Zlatnej Hute a kaskády na potoku Bystra.
4. Regionálna izba „Gronicek“ v Glinke – sú v nej zhromaždené exponáty ľudového umenia, vybavenie domáceho hospodárstva ako aj staré roľnícke náradie.
5. Bacóvka v Soblovke - Królovej, kde môžete vidieť pasenie oviec ako aj výrobu ovčích syrov.
6. Cintorín v Ujsolách vysvätený v roku 1913.
7. Kaplnka "U Koconiów" v Ujsolách vybudovaná v roku 1866.

1. The Parish Church in Ujsoly built in 1925.
2. "Organistóvka" (an Organist's House) in Ujsoly, dating from the end of the 19th century, a former dwelling house of the organist and the vicar, today it is restored and is open for the public.
3. A waterfall in Zlatna Huta and cascades on the Bystra stream.
4. A regional room "Gronicek" ("a Crag") in Glinka - folk art exhibits, household appliances and old agricultural devices have been collected there.
5. A shepherd's hut in Soblówka-Królowa, where You can watch a sheep pasturage and the process of production of sheep's milk cheese.
6. Cemetery in Ujsoly, consecrated in 1913.
7. "U Koconiow" chapel in Ujsoly, built in 1866.

GMINA UJSOŁY | OBEC ZAKAMENNE

Zákamenné

Obec Zákamenné začala právne existovať 17 júla 1615. Obec bola založená na valaskom práve. Povinnosťou Valachov bola ochrana hraníc Uhorska a obchodných ciest. Názov obce pochádza od Kamenného vrchu, za ktorým sa nachádza. V roku 1659 tu žilo 413 obyvateľov. Počas povstania v XVII storočia obec spustla tak, že koncom storočia tu boli osídlené len štyri sedliacke usadlosti. Tragické boli pre obec "zamrzuté" roky 1716-1718, keď z hladu denne umierali dvaja z ľudí. Hospodárstva ostali opustené, Oravské panstvo ich osídľovalo ľuďmi z iných panstiev. Obyvatelia sa venovali hlavne poľnohospodárstvu, pestovali ľan, živilí sa tkaním plátna, obchodovali s ľanovým semenom, vyrábali ľanový olej a šindle na predaj. Pre Oravské panstvo pracovali ako drevorubači a pltníci, stavali tajchy, v obci pracovalo päť mlynov a pila. Mali dubáreň a valchu na výrobu súkna. živilí sa aj furmankami, svojimi povozmi odvážali drevo z panskej pily v Oraviciach do Rajče. V súčasnosti je Zákamenné počtom obyvateľstva 5020 osob najväčšou obcou Oravy. Zákamenné bolo sídlom Lesnej správy Oravského komposesorátu. Významným obdobím Zákamenného bol takmer 20-ročný pobyt a činnosť lesmajstra Oravského komposesorátu Wiliama Rowlanda.

Gmina Zakamenne od strony prawnej zaczęła istnieć 17 czerwca 1615. Gmina została założona na prawie wołoskim. Do obowiązków wołochów należało strzeżenie granic Węgier oraz szlaków handlowych. Nazwa gminy pochodzi od Kamiennego Wierchu. W roku 1659 mieszkało tu 413 obywateli. Podczas powstań w XVII wieku gmina tak opustoszała, że pod koniec wieku osiedlone były cztery gospodarstwa. W czasie tragicznych "zmarzniętych lat" 1716-1718 dziennie umierali z głodu dwaj ludzie. Opustoszałe gospodarstwa Komitet Orawski zasiedlał ludźmi z innych części kraju. Mieszkańcy zajmowali się rolnictwem, uprawiali len, tkali płótna, handlowali nasionami lnu, produkowali olej lenny i gnoty na sprzedaż. Pracowali dla Komitetu Orawskiego jako drwale i flisacy, budowali tajchy, na terenie gminy było pięć młynów i tartak. Był także dom do obróbki kory dębowej tarka do produkcji sukna. Utrzymywali się także furmanką, swoimi wozami przewozili drewno z pańskiej piły w Oravicach do Rajczy. W terażniejszości Zakamenne ze względu na liczbę mieszkańców, która wynosi 5020 osób jest największą gminą Orawy. Zakamenne było siedzibą administracji leśnictwa Komitetu Orawskiego. Znaczącym okresem podczas istnienia Zakamennego, był 20-letni pobyt i działalność nadleśniczego Komitetu Orawskiego Wiliama Rowlanda.

The village Zakamenne started to exist by the law on 17th July 1615. The village was established by The Walach law. The duty of the Walachs was to protect the border of the country and trade roads. The name of village Zakamenne comes from hill Kamenne. 413 inhabitants lived here in 1659. The village was destroyed by the rebelions in the 17th century, so only 4 peasants residents were settled here at the end of the century. Two people a day died from starvation in tragic frozen years 1716-1718. People from other estates settled deserted peasant residents. Inhabitants were farmers, they cultivated perennial flax, weaved linen, made flax oil, traded with flax seeds and other goods. They also worked for Orava Estate as woodcutters, descended riwers on the wooden rafts, built tajchas. They worked in 5 mills and sawmills in the village. They had dubaren and valcha for the making of linen. They also transported wood on their carts from estate sawmill from Oravice to Rajcza. Nowadays Zakamenne is the biggest village of Orava with number of inhabitants 5020. Zakamenne was settlement of Forestal Management of Orava komposesorata. The important period of Zakamenne was activity of the forestmaster Wiliam Rowland during almost 20 years.

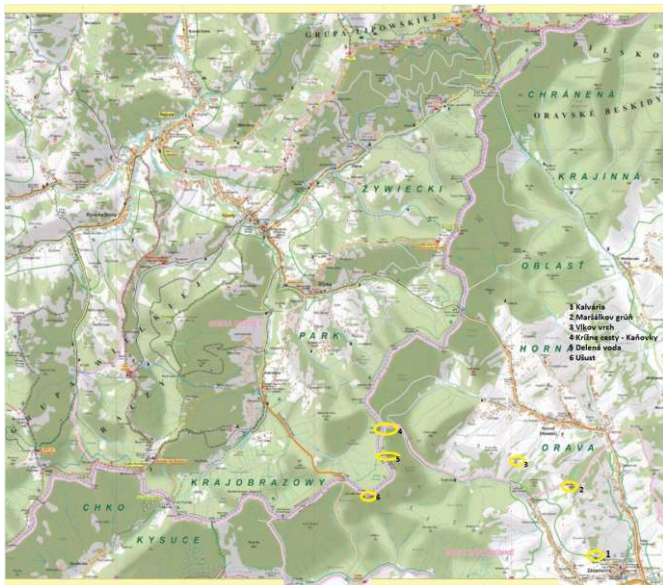

Wieża widokowa
The observation tower

VYHLIADKOVÁ VEŽA

V rámci mikroprojektu „Na trase kultúr pohraničia“, s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Žilinského samosprávneho kraja bola v obci Zákamenné vybudovaná vyhlídková veža. Nová turistická atrakcia je situovaná na Špikovom vrchu v obci Zákamenné. Nad úrovňou okolitého terénu sa v nadmorskej výške 835 metrov týči vyhlídková veža, ktorá je prístupná širokej verejnosti. Drevená vyhlídková veža má štyri podlažia a je z nej nádherný výhľad na okolitú scenériu prírody. V rámci mikroprojektu budú osadené stĺpiky označujúce nasledovné vrcholy turistickej trasy: Kalvária, Maršáľkov grúň, Vlkov vrch, Krížne cesty – Kaňovky, Delená voda, Ušust. Táto trasa je mimoriadne obľúbená na letnú ale aj zimnú turistiku.

Within the microproject "On the Cross-Border Culture Trail" financed by the European Regional Development Fund and the local authorities of the Žilina Voivodeship, the observation tower has been built in the cottage Zákamenné. This new tourist attraction, open to the general public, is located on the mountain Spikova in Zákamenné on 835 m. a. s. l. The wooden observation tower has four floors and offers the spectacular views of the surrounding countryside. With the microproject the columns which mark the tops of the tourist route like Kalvária, Maršáľkov grúň, Vlčok vrch, Krížne cesty - Kaňovky, Delená voda, Ušust will be installed. This route is especially popular in the summer and winter tourism.

W ramach mikroprojektu "Na szlaku kultury granicznej", przy wsparciu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i samorządu województwa żylińskiego, w miejscowości Zákamenné została wybudowana wieża widokowa. Nowa atrakcja turystyczna leży na Spikovej górze w Zákamennem. Na wysokości 835m n.p.m. usytuowana jest wieża widokowa, otwarta dla ogółu społeczeństwa. Drewniana wieża widokowa ma cztery kondygnacje i roztaczają się z niej wspaniałe widoki na okolicę. W ramach mikroprojektu zostaną zainstalowane kolumny oznaczające następujące szczyty szlaku turystycznego: Kalvária, Maršáľkov grúň, Vlčok vrch, Krížne cesty - Kaňovky, Delená voda, Ušust. Ta trasa jest szczególnie popularna w turystyce letniej i zimowej.

LESNÁ ŽELEZNICA

Lesna Kolej | Forest Railway

Oravský

komposesorát vybudoval

lesnú železnicu z Lokce do Ošádnice na

Kysuciach. V Oraviciach bolo sídlo Správy

lesných železníc Oravského komposesorátu,

výhrevňa, depo pre lokomotivu a dielne. V roku

1918 bol na Lesnú správu zavadený telefón, v

roku 1942 dodávala turbína elektrinu 19

domácnostiam. Prevádzka lesnej železnice bola

zastavená v roku 1971. V Oraviciach ostali

pamätníky na toto slávne obdobie: zachované

depo a budovy pre pracovníkov lesnej správy.

Komitet Oravski zbudował leśną kolej z Lokce do Osadnicy na Kysucach. W Zakamennym - Orawicach była siedziba Administracji Kolei Leśnej, parowozownia, stacja dla lokomotywy i warsztaty. W roku 1918 był do administracji leśnej doprowadzony telefon, w 1942 roku elektrownia dostarczała prąd do 19 domostw. W Orawicach pozostały pamiątki na ten sławny okres: stacja dla lokomotywy i budynki pracowników leśnej administracji.

Orava komposesorát established forest railway from Lokca to Osadnica in Kysuce. The settlement of The Forest Railway Management was in Zakamenne, as well as the place for engine and repair shop. Telephone was installed to Forest Management in 1918 and the turbine provided electricity to 19 houses. Monuments of this famous period remain in Oravice: preserved repair shop and buildings for workers of The Forest Management.

PAMÄTNIK PADLÝM V DRUHEJ SVETOVEJ VOJNE

Miejsce Pamięci Poległych Podczas
II Wojny Światowej
Monument Of Fallen People
Of The Second World War

Nachádza sa pred základnou školou. V druhej svetovej vojne padlo 5 obyvateľ'ov obce.

Znajduje się przed szkołą podstawową. Podczas II Wojny światowej zginęło 5 mieszkańców wioski.

It is situated in front of the The Primary School. 5 inhabitants fell during this war.

PAMÄTNÁ IZBA JÁNA VOJTAŠŠÁKA

Izba Pamieci
Jana Vojtassaka
Monument Room
Of Jan Vojtassak

Ján Vojtaššák (1877-1965) knaz, V roku 1921 sa stal biskupom Spišskej kapituly. Od roku 1940 bol podpredsedom štátnej rady. Po roku 1945 bol obvinený z kolaboranstva, velezrady a vyzvedačstva, súdený a väznený. V ostatných rokoch boli snahy o jeho blahorečenie. V obci je zriadená pamätná izba a nachádza sa tu jeho hrob na starom cintorine.

Jan Vojtassak (1877-1965) ksiądz, od roku 1921 biskup Kapituły Spisskiej, od roku 1940 wiceprzewodniczący Rady Państwa. Po roku 1945 był oskarżony, sądzony i uwięziony. W ostatnich latach podjęte były starania o jego beatyfikację. W gminie znajduje się izba pamięci i jego grób na starym cmentarzu.

Jan Vojtassak (1877-1965) priest, bishop of Spisska Kapitula from 1921, vicepresident of State Council from 1941. After year 1945 he was accused, judged and arrested. Nowadays people effort to beatify him. There is the monument room in the village and his grave in the old cemetery.

KALVÁRIA

Kalwaria/Calvary

Postavená bola v roku 1862 na vršku, oddávna nazývanom Kalvária. Má 14 kaplniek a ústrednú kaplnku - kostolík v ktorom sa nachádzal oltárny obraz Nájdenie sv. križa od Maximiliána Račkayho. Kalváriu dal postaviť farár Juraj Ondriš (1814-1893). Bol podporovateľom slovenských podujatí a inštitúcií, zakladajúcim členom Matice slovenskej a Spolku sv. Vojtecha, predplatiteľom a rozširovateľom slovenskej tlače. Kaplnka bola renovovaná v roku 1955 a Kalvária v roku 1961. Od roku 1922 sa v obci 15. augusta slávi odpust "na zel'nu". Tradíciu krojovaných sprievodov založil miestny pán farár Dr. Peter Makoš.

KOSTOL

Keď v roku 1893 zhorel drevený kostol zasiahnutý bleskom, obyvatelia obce sa pustili pod vedením vtedajšieho správcu farnosti Jozefa Vojtíčka do výstavby nového murovaného kostola.

Została zbudowana w 1862 na wzniesieniu Kalvaria. Posiada 14 kapliczek i centralną kaplicę, w której na ołtarzu znajdował się obraz Znalezienie św. Krzyża autorstwa Maximiliana Rackayho. Kalwarię kazał wybudować ksiądz Juraj Ondriš (1814-1893), mecenas instytucji, członek zakładających Słowackiej Macierzy oraz Stowarzyszenia św. Wojciecha. Kaplica została odnowiona w roku 1955 a Kalwaria w roku 1961. Od roku 1922, w gminie 15 sierpnia odbywa się odpust "na zieloną". Tradycję korowodów w strojach ludowych rozpoczął miejscowy ksiądz Dr. Peter Makoš

KOŚCIÓŁ

Kiedy w roku 1893 spalił się drewniany kościół, do którego uderzył piorun, mieszkańcy gminy poczęli pod przewodnictwem ówczesnego księdza Jozefa Vojtíčka budowę nowego murowanego kościoła.

It was built in 1862 on the hill named Calvary. The Calvary contains from 14 chapels and little church. The altar picture The Finding of Holy Cross from Maximiliana Rackayho was situated in this church. Priest Juraj Ondras managed the building of The Calvary. He was supporter and founder of such important institutions as Matica slovenska and Spolok sv. Wojtecha. The little church of The Calvary was renewed in 1955 and the chapels in 1961. Odpust, the special Holy Mass have taken place on The Calvary on 15th August from 1922. Procession of people in folk costumes have been part of this Holly Mass priest, Dr. Peter Makos established this tradition.

THE CHURCH

It was built from bricks in 1893 after old wooden one had been destroyed by the fire. Priest, Jozef Vojticek managed this building.

Bol významnou osobnosťou, lesmajstrom Oravského komposesorátu, žil a pôsobil v Zákamennom od roku 1864. V Zákamennom založil lesnú škôlku, nariadil zber lesných semien, zaslúžil sa o vybudovanie premyslenej siete lesných ciest. V roku 1868 napísal brožúru "Zktorého ohľadu je potrebné na hol'ách a vysokých vrchoch nachádzajúce sa stromy a kroviny nenivočiť".

Nadleśniczy Komitetu Orawskiego, działał w Zakamennym od roku 1864, założył szkołę leśną, wybudował sieć leśną, wyznaczył lasy chronione. W roku 1868 napisał broszurę "Z którego to względu jest potrzeba na górach i wysokich wierchach znajdujące się tam drzewa i krzewy nie niszczyć".

The forestmaster of Orava komposesorat. He worked in Zakamenne from 1864, he established forestry plantation, stated protected forests. In 1868 he wrote booklet "Why is needed to protect trees and bushes on hills."

Lesní zamestnanci potavili v roku 1886 grófovi Zichymu a lesmajtrovi Rowlandovi pamätný kameň, ktorý sa zachoval do dnešných čias. V kameni je vyrytý nápis: „Opatrujme naše lesy, lebo oni sú pre naše žitie a zdravie osožné.“

Leśnicy postawili w roku 1886 Rowlandowi pamiętny kamień, który zachował się do dzisiejszych czasów. W kamieniu jest wyryty napis: "Opatrujmy nasze lasy, ponieważ są one dla naszego życia i zdrowia korzystne."

In 1886, the Foresters set up a memorable stone that has survived to this day. In stone is inscribed inscription: "Let's pat our forests, because they are for our lives and health beneficial."

WILIAM
ROWLAND

(1798-1888)

ROWLANDOV
KAMENÍ

Kamień Rowlanda
Stone of Rowland

